

Павло РОМАНЮК – сучасний українсько-румунський поет, прозаїк, перекладач, член Спілки письменників Румунії (1990) і Національної спілки письменників України (1994), педагог, науковець, громадський діяч.

Народився 2 вересня 1953 року в українському селі Рона де Сус (Вишня Рівна) Марамороського повіту Румунії в селянській сім'ї. Закінчив місцеву восьмирічку (1968) та український відділ ліцею імені Драгоша Воде в місті Сигіт (1972). Після служби у війську (1972–1974) розпочав педагогічну діяльність учителем початкових класів у селі Репедя (Кривий) та викладачем української мови в рідному селі. Упродовж 1975–1979 років навчався на філологічному відділі (секція українська-російська мови) Бухарестського університету, по закінченню якого отримав посаду професора української мови в селі Русь-Поляна, де викладав до 1981 року, завідуючи кафедрою української мови. Від 1981 року й по сьогодні працює у Вишній Рівні: спочатку на посаді виховного директора й викладача української мови та музики (має музичну освіту по класу акордеон-гітара) та директора Будинку культури й бібліотекаря, наразі має перший ступінь професора. Закінчив аспірантуру Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича за спеціальністю українська література (2000).

Із юних літ збирає фольклор – пісні, легенди, казки; у ліцеї долучився до активної творчої діяльності, виступав на сцені як музикант і поет. Уперше опублікувався 1972 року – з віршем в українській бухарестській газеті «Новий Вік». 1976 року, будучи студентом, видав першу збірку поезій – «Замок перелітних птахів» (бухарестське вид-во для меншин «Критеріон»). Згодом у цьому видавництві побачили світ ще кілька книг митця: «Непорочність мовчання» (1978, поезії), «Неповернення» (1981, роман, премійований Товариством імені Івана Франка в Чикаго 1982), «Спектри» (1986, поезії), «Неспокій плинності» (1994, поезії), «Сорочка Несуса» (1997, роман-есе, румунський варіант – 2010), «Дзвони полудня» (1999, вибране, поезії). Також у творчому набутку письменника – «Елегії Заратустри» (2004, поезії, вид-во «Мустанг», румунський варіант – 2007), «Монолог в Пантеоні, або Райдуга над Стіксом» (2009, поезії, вид-во «РЧ Едіторіал»), «Червоні коні серця» (2013, поезії, вид-во «РЧ Едіторіал»).

П. Романюк переклав із румунської українською поезії Нікити Стенеску, Екіма Ванчі, з української румунською – поезії Василя Махна. Його власні вірші перекладалися румунською, польською, англійською, німецькою, мадярською мовами, увійшли до різних антологій, як-от: «Beyond tradition», *An Antology of Modern Ukrainian Poetry in Diaspora; Canadian Institute of Ukrainian Studies and Ukrainian Studies and Research Endowments, University of Ottawa-Kiev, Toronto, Edmonton, Ottawa 1993*; «Зерна», «Carpathian World», *Journal of regional studies, history, literature and arts, Ujgorod, Ukraine, 2008*; «Archeus», 2, *revistă de artă, №№ 1–3, ianuarie-martie 1994*; «Antologie literară», *Editura didactică și pedagogică, 1999, București*; *Mica antologie a poezie ucraïnene contemporane din Romania: Șt. Tcaciuc, M. Mihailiuc, I. Covaci, V. Corsiuc, P. Romaniuc, I. Negriuc, în revista «Dzvin» (Clopotul), Lvov, Ucraina, (№ 8, 1997)*; «Naș Holos». *Revistă literar-artistică a scriitorilor ucraïneni din Romania (№№ 118–119, 122–123, 124, 125–126, 130, 131–132, 133–134, 135, 136, 139, 141, 147, 2006–2007)*; *Revista social-culturală «Nașa Dumca» («Gândul Nostru»), Suceava, Anul I (№ 2–3 (4), 2006) тощо.*

П. Романюк має досвід кореспондентської та редакторської роботи, він один із засновників Союзу українців Румунії (1990), активний учасник міжнародних наукових конференцій, симпозіумів.

Творчість літератора відзначено преміями: імені Івана Франка, 1982, Чикаго; *Corona Carpatica* – 2006, *Ujgorod*; імені Богдана Лепкого, 2008; імені Остапа Грицяя, 2009.

НАДЛІТАЮТЬ ЗІ СНІГОМ КОНІ, КОХАНА

скажи, благаю,
в яке душло розуму заховатись мені? –
скажи, в яку нору мого стану
заховати мій важкий шолом з Каяли?..
– Бачиш,
трави клекочуть в надрах,
пруться вверх,
хочуть вибухнути,
але я все біжу,
аж дороги зіщулюються,
питаючи мене:
– «Що з тобою, дитино?
Невже приснилась тобі Мавка,
чи Чугайстер?..»

«НАДЛІТАЮТЬ ЗІ СНІГОМ КОНІ!» –

кажу їм
і біжу поміж молоді паростки,
що проколють мої п'яти,
заплітаючись сльозами
минулої весни,
вчорашньої,
з часу,
з іншого міжчасся,
зі спогадів,
що розстелились,
затінились в схованках хитрих лисиць
високого пагорба,
бо туди я добирався –
поміж вибочини
ровів,
узлісся,
аж до гір,
які чекали мене заховатись
під плач ялиць,
там збудувати собі житло,
з ніччю потанцювати
й мовчати.

...НАДЛІТАЮТЬ ХМАРИ З КІНЬМИ

караючи мій молодий подих
з мого роз'ятреного тіла,
з ока вітру,
з коней,
що думку мою осіддали
й погладжували,
колихали,
немов власне дитя з квітів –
з пахощів забутої весни,
вчорашньої,
думаю, –
з того часу,
коли я бігати вчився,
колесом спускався з гори

крізь сади переповнені
виноградними китицями життя,
що не знали заховати мене вчасно
в чийсь-то погляд.

СХОВАТИСЯ В ХМАРИ З КІНЬМИ

або в нору,
як та,
з долини суєти,
куди направився я в бігу –
іншою дорогою,
крізь зовсім інший дим стану весілля,
куди прямуватиме молода пара
весняного погляду,
запаленого жаром проходження,
підіймаючись до гори,
де трава проколюватиме п'яти:
«Ой, який біль! Який спогад, дитино!» –
сказав подорожній
і осідлав мого вороного
з мене – з самого серця.
«Ой! Ой!.. –
знову напливають у думку
хмари з кіньми!
Ой!.. Ой!..»

ОКО

Забрело моє око
по коліна,
в рожеву осінь
забрело,
пошерхлі погляди – тишу колишуть
на кінчиках вій.
– «Ти не мій!..
– Ти не мій!..
Ти не рій
Перецвілого саду!..»,
– сказала й пішла
до божественного саду
по воду цілющу ...
Пролине вже й осінь,
а я, вп'явшись у хмари,
птахом-паднем
впасти не впаду!..
– танці весільні
зірчасті
під небом заведу.

МОРЕ

Перлини й сіль,
риби і біль – по лискучих спинах
моряків
стікали айстрами неба.
Ковчеги з Арарату,
мов гриби,
повиростали

аж до вежі планет.
Перлини й сіль
і – гавані, сіті
й лиск
західного сонця:
диво-творіння в журбі!..

АМНЕЗІЯ

По руслі моєї аорти,
на кониках-човнах
плавають вікінги
минулих світів:
ностальгія
за втраченими очіпками неба
торкається
прозорого шуму потойбіччя.
Залізні бабки
впали в задум,
підпираючи скроні
червоним горизонтом крові.
Сунуться,
пруться до русла човни.
Списи горизонту
круто й боляче
встромляються в забутий спогад.

СНІЖИНКИ ІНЕЮ

У моїх зелених очах
пірнають
білі сніжинки інею,
губи доторкаються
проміння –
і воно плаче синьо,
створивши глибоке
солоне сльозосховище.
Подорожній зупинив
крилатого коня-ангела
коло єдиної тіні
дерева життя
з суглоб...
Нестямний крик рознісся
по всіх монадах тіла. –
«То, мабуть, волхви
завітали до нас!..», –
сказала ліва стопа,
скинувши сандалю
Голгофи:
нехай цілують піски і камінь
подорожні
крізь мої зелені очі!..

КРІЗЬ СЯЙВО...

Крізь сяйво мрій
поскакали сині коні,
волосся моє потолочивши,
мов трави зеленого дитинства.

Скоро сірі дощі
заллють провулки
моєї любові,
німб стремлінь
розмиють
у кольорові форми,
по яких ти ступала колись,
волосся своє простеливши,
наче ниву колосся пшениці.
Прибула – волошкою грайливою.
Я був воїном степовим,
коня розсідлавши
коло лавини небесного моря.
Я був вороном чорним,
чавунною кулею опускався
у пам'ять
сяйва мрій.

КОМПЛІМЕНТ

Мимобіжно,
ти простора,
мов світ,
мов степ,
запряжений маками,
– безмірна у вимірі.
Мимобіжна.

СВІЧКА

Сиджу на острові суєти,
припалюючи люльку
в темному
дуслі життя
одинокого дуба,
що з серця мого розрісся; –
острів перетворюється в планети.
Сиджу,
огорнутий хмарами,
ляним полотном Голгофи
та Мекки.
Міркую метеликом,
павуком,
павутиною,
мурашкою.
Чи вони сповіють мене назавжди?..
Чорний птах
звиває гніздо
на стовбурі,
звірі
бігають довкола
припаленої свічки,
вишкірюючи
свої
блискучі зуби.
Паду жолудем у задум,
а дуб все росте і росте,
місяць поглинаючи,
овдовівши ніч.

СПОВІДЬ

я став хворим на хмари,
я став хворим на зірки,
з неба внутрішнього,
порепаного серця
безкровного,
але – все в крові
розіп'ятого...

РВУ СВІЙ ГОЛОС ОБ ПЛЯМУ МІСЯЦЯ

Рву свій голос об пляму місяця,
об лезо твоєї душі,
об протуберанці сонця,
об жарину малого Мойсея,
об цвях з хреста Голгофи,
об душу твою, –
тільки об самого себе
власний голос не можу рвати,
щоб ненахить
небо в собі розірвати не розірвати!

БОЯЗНЬ

Боюсь я болю,
немов списів гарячого слова
з рову чорної душі пропащого,
боюсь форми клепсидри,
боюсь трикутника,
фарбованих хрестів,
де серцевина плаче, –
випурхнути пташкою хоче
й блукати з душами Великої Плеяди.

ВІТРОВИЙ ОПРИШОК

І все таки:
коли шарудить
у твоїй тіні
висока до неба
шовкова трава,
коли никне малина
в кущах
за оком, – знаю,
що я тільки гість на цій галявині,
де батько зорі,
мов дикі коні, ловив,
опришком вітровим ставши
на розп'ятті,
на роздоріжжі,
отроків протиріч
чекаючи
для великої дороги
у небозвід,
вповитий
шалом
галактики.

БІГ

Біжу,
втікаю
босоніж
по кістяному виблиску
вечірньої зорі,
спіткаюсь
і
плутаючись об бинти
колишньої третьої війни,
об метеори
первинної кужелі
отари зірок –
об хмари роздуті,
наповнені чайками
і днищами океанів
шумливих;
шаленим поглядом
відчиняю віконце
у небозвід:
там ти чекатимеш мене,
осяяна моїм бігом.

ЧИ ЗУСТРІЧАВ ТИ...

Чи зустрічав ти
сльозу зернини пшениці,
щоб бігла
асфальтом гарячого літа,
втікаючи з серця поля:
від волошок неба,
від крові маків полудня,
тримаючи за вуздечки все поле,
переповнене спрагою,
гніздечками птахів,
лігвами лисиць,
норами мишенят,
ще й корінням
високої до неба
тополі.
– Чи зустрічав?..

ТРИ

...встанеш,
тричі поклонися
заплющеними ще
внутрішніми зіницями
до огняного стовпа
одвічного пробудження
і подашся в безмежне поле
зібрати врожай
нічного падіння зірок,
янголів,
сов,
уламків з хоралу
палаючого престолу,
шаблі невідбутої війни,

й закинеш все
у торбину думок,
де хліб щоденний
жевріє смарагдом
любові.

ЕТЮД

я бачу етюди
інших світів
на крилах метеликів,
коли крокую
стежками
росяного вітру
до твого корабля,
пливучого
понад сходом
полудня
з побережжя моря
твого погляду, –
агов!.. – агов!
кличе вітер,
відкривши хвіртку
до сходу,
заглажуючи
сліди твоїх стоп.

НЕВДОВЗІ

Невдовзі зустріну тебе
одинокую,
засніженою
й замурованою, –
царице снігів,
у звуках золотого дзвона,
окарбованого, –
клекотом морів
повернусь
до святого вогню
з білих замків,
із серцевини кременю,
разом з піснею,
оповитою
спалахом місяця.

СІЛЬСЬКИЙ НАТЮРМОРТ

Глечик (з молоком) –
глечик (порожній) –
вазончики (з глиною) –
вазончики (з квітами);
горня,
тарілка,
яблука і груші,
вазончики (з хризантемами в молитві) –
вазончики (без молитви – з хризантемами),
скатерка (ткана тіткою Пенелопею) –
скатерка (без тітки, але ткана зорями),
скрипка (з струнами – з пальцями скрипаля) –

скрипка (з скрипалем – без пальців);
флюяр (з ніжки солов'я – солов'їний) –
флюяр (без ніжки – несолов'їний),
а далі: абрикоси – трава –
засохлі роси – оси –
погляди зоцвілі –
шепіт хмар, підвішений
на клинку ув сінях, –
кукурікання півня, застрягле
в горлі свічки (там, може, і я!)...

СПАСЬКИЙ ХРЕСТ

...мов на спаський хрест,
мов на топірець
ватажка вершин,
підпиралась моя зоря,
падати захотівши, –
став дибки мій рожевий кінь,
заіржала просторість,
аж і моє
розколоте небо
покотилось ярами,
дібровами заячавши, –
і повиходили предки-анголи
з позолотою глибин
в крилатих,
мов орел,
кресанях
і стали танцювати
гуцульської:
«ой зорі, каже, зорі,
погодіте мало,
бо ще моє соколятко
не спало німало!..»
– Був перший
передвесільний день,
хвилина крутилась,
мов веретено,
у наймитських просторах,
а я підпиривсь на зорі,
мов на багет...

ЗОРІ ДУМКИ

... і вийшла стара мати
зорі порахувати
у променях моєї зеленої думки –
з протуберанцями,
зі зморшками на порозі кроків,
в яких ячить – і по сьогодні –
мій птах без лівого крила;
зупинюсь серед океану дивування
і припалю останню свічку,
щоб молитва приплила до мене в гості,
бо так далеко тіль її одвічна –
і болить мене її відсутність шепотіння,
горіння, палання, картання за те,
що зупинивсь на роздоріжжі хмар –

у променях золотистих
маків підземелля болів;
з нічного крику думки
відлучу мій ковчег від заграва –
без мрій,
без див,
і пірну у тінь нового шепоту
з новою лічбою
під руку з материнською тінню...

ПЕЛЕНА

Зустрів тебе
в пелені світу,
у красі небесного марення, –
тіло лебедем ячало
до запаху твоєї тіні,
я красу побудував
з музики сфер –
високу цитадель хотіння;
ронили пелюстки
своїх повік
всі анголи,
що вийшли на променаду
надвечір'я,
де нові райдуги,
випивши і моє сяйво,
готовились в червону путь,

до нової
симфонії дня...

ЗОЛОТА ЧАША

...і покинемо цей світ!..
і чашу золотого неба –
з нею-бо поїдемо пити
меди потойбіччя,
зустрічати інші суцвіття,
інших небес із каштанів,
із бузків:
небесні сили волошкових туг;
закритих у шкаралупі земного світла,
руки піднесуться у вись
і стануть плакати
очима рубіновими –
бруньками
з-поза і за цим світом
з німбу болю,
в своїй утробі, гнилій
ще з народження,
почорнілій від сажі
миттєвого пекла...
... і будуть скакати
в безмежжя,
червоні коні
з мого серця!..